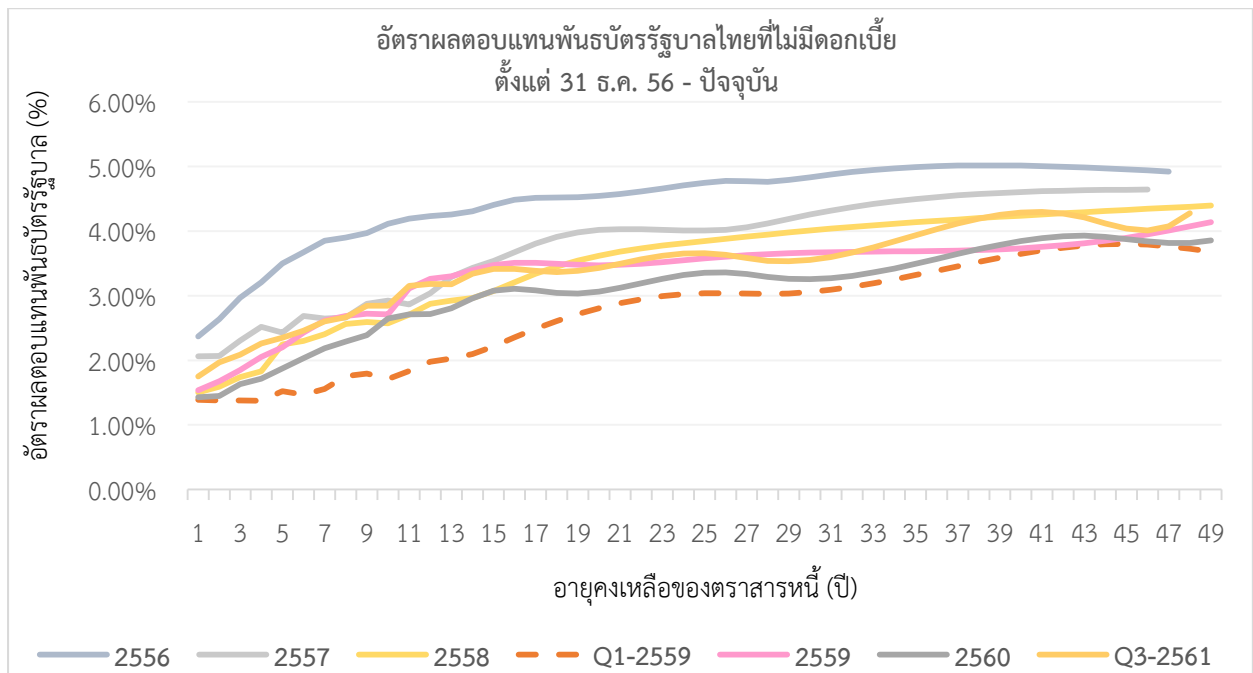

**ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภาวะอัตราดอกเบี้ยต่อการดำเนินธุรกิจประกันชีวิต
โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.)**

อัตราดอกเบี้ยเป็นหนึ่งในสมมติฐานหลักของบริษัทประกันชีวิตในการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต นอกจากอัตราดอกเบี้ยและอัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและปัจจัยอื่นๆ รวมถึงเป็นปัจจัยหลักที่ใช้ในการประเมินมูลค่าหนี้สินจากสัญญาประกันภัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย ในทิศทางใดทิศทางหนึ่งอาจมีผลต่อการดำเนินงาน ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท และการดำรงเงินกองทุน ตามระดับความเสี่ยง ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ภาวะอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับต่ำและมีความผันผวนได้ส่งผลกระทบต่อหลายภาคส่วนของเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงธุรกิจประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิตต้องให้ความสำคัญและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยที่จะส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการของบริษัทประกันชีวิต

ที่มา: <http://www.thaibma.or.th/EN/Market/YieldCurve/Zero.aspx>

ในระยะเวลา 3-4 ปีที่ผ่านมา อัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับต่ำเป็นเวลานานได้สร้างความกดดันต่อบริษัทประกันชีวิตเป็นอย่างมาก ทั้งในเรื่องของความสามารถในการจ่ายผลตอบแทนตามที่ระบุไว้ในสัญญาให้กับผู้เอาประกันภัย การรักษาระดับผลกำไรของบริษัท การดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง และการบริหารจัดการความสอดคล้องของสินทรัพย์และหนี้สินจากสัญญาประกันภัย ส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ไม่ว่าจะเป็นการปรับสัดส่วนการขายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต (Product mix) การขายผลิตภัณฑ์ควบการลงทุนซึ่งผู้เอาประกันภัยรับความเสี่ยงจากการลงทุน การขายผลิตภัณฑ์ที่เป็นการให้ความคุ้มครองมากกว่าการออมเงิน การปรับกลยุทธ์การลงทุนให้มีการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น เช่น ตราสารหนี้ที่มีอันดับความน่าเชื่อถือ (Credit rating) ต่ำแต่ให้ผลตอบแทนสูง ตราสารทุน กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

ถึงแม้ว่า จากสภาพเศรษฐกิจเริ่มส่งสัญญาณที่ดีขึ้นและแนวโน้มของอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ส่งผลให้ธุรกิจประกันภัยโดยเฉพาะธุรกิจประกันชีวิตได้รับผลกระทบเชิงบวก เนื่องจากธุรกิจประกันชีวิตเป็นธุรกิจที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยทั้งในด้านสินทรัพย์และหนี้สินจากสัญญาประกันภัย เนื่องจากการใช้อัตราดอกเบี้ยในการคำนวณมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สิน โดยทั่วไปมูลค่าของสินทรัพย์และมูลค่า

ของหนี้สินของบริษัทประกันชีวิตจะแปรผกผันกับอัตราดอกเบี้ย ด้านสินทรัพย์ของบริษัทประกันชีวิตส่วนใหญ่ มักจะลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความอ่อนไหวต่ออัตราดอกเบี้ย เช่น พันธบัตรรัฐบาลและหุ้นกู้เอกชน ซึ่งมูลค่าของ พันธบัตรระยะยาวจะอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของดอกเบี้ยมากกว่าพันธบัตรระยะสั้น เมื่ออัตราดอกเบี้ย เพิ่มขึ้น มูลค่าพันธบัตรจะลดลง ส่งผลให้มูลค่าสินทรัพย์ลดลง ในขณะเดียวกัน ด้านหนี้สินจากสัญญาประกันภัยต้อง ใช้อัตราดอกเบี้ยในการคิดลด (Discount rate) เพื่อคำนวณมูลค่าหนี้สิน การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยส่งผลให้ มูลค่าหนี้สินลดลงเช่นกัน โดยทั่วไป ระยะเวลาครบกำหนดของหนี้สินจากสัญญาประกันชีวิตจะยาวกว่าระยะเวลา ครบกำหนดอายุของสินทรัพย์เนื่องจากลักษณะผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตส่วนใหญ่คุ้มครองระยะยาว ดังนั้นเมื่ออัตรา ดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อการลดลงของมูลค่าหนี้สิน ในจำนวนที่มากกว่าการลดลงมูลค่าสินทรัพย์ ทำให้บริษัท ประกันชีวิตมีผลประกอบการที่ดีขึ้น

หากพิจารณาเพียงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเพียงปัจจัยเดียว อัตราดอกเบี้ยมีทิศทาง การปรับ เพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป จะส่งผลกระทบต่อบริษัทประกันชีวิต ทั้งในด้านการบริหารสินทรัพย์และ หนี้สินจากสัญญาประกันภัย บริษัทสามารถลงทุนใหม่ให้ได้ผลตอบแทนสูงขึ้น ซึ่งช่วยเพิ่มผลตอบแทนจากการ ลงทุนของบริษัทประกันชีวิต และมีส่วนช่วยลดความเสี่ยงจากการนำเงินไปลงทุนต่อ (Reinvestment Risk) ด้วย นอกจากนี้ ในช่วงอัตราดอกเบี้ยต่ำที่ผ่านมา บริษัทมีผลตอบแทนจากการลงทุนต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการ กำหนดราคาเฉลี่ยโดยเฉพาะเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่มีการขายในอดีตช่วงที่อัตราดอกเบี้ยยังคงสูงอยู่ ส่งผลให้บริษัทต้องแบกรับภาระต้นทุนเพิ่มขึ้น ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยจะทำให้ผลตอบแทนการลงทุน ไกล่เคียงกับอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการกำหนดราคาเฉลี่ยมากขึ้น ช่วยลดภาระต้นทุนจากการขายผลิตภัณฑ์ประกัน ชีวิตที่มีการรับประกันผลตอบแทนต่อผู้เอาประกันภัย โดยปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยยังถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำ ในขณะที่ อัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการกำหนดราคาเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 3.0% - 4.0% แต่อัตราผลตอบแทนจากพันธบัตรรัฐบาล 5 ปี 10 ปี 20 ปี และ 30 ปี ที่ไตรมาส 3 ปี 2561 อยู่ที่ 2.35% 2.85% 3.43% และ 3.55% ตามลำดับ ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยที่ปรับเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปของอัตราดอกเบี้ยนี้ยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำ จึงยังไม่ส่งผลกระทบต่อ อย่างมีนัยสำคัญต่อการปรับกลยุทธ์สัดส่วนการขายผลิตภัณฑ์ของบริษัทประกันชีวิต (Product mix)

อย่างไรก็ตาม หากอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นอย่างฉับพลันอาจส่งผลกระทบต่อบริษัทประกันชีวิตได้ โดยจะเพิ่มแรงจูงใจแก่ผู้เอาประกันภัยในการไถ่ถอนกรมธรรม์ เพื่อนำเงินไปลงทุนในกรมธรรม์ใหม่ที่ให้ผลตอบแทน สูงกว่าหรือในผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่น ซึ่งอาจก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่ผู้เอาประกันภัยไถ่ถอนมูลค่าเงินสดเป็น จำนวนมาก ซึ่งคล้ายคลึงกับสถานการณ์ Bank run ของธนาคาร อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์นี้มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย เนื่องจากมูลค่ากรมธรรม์ประกันภัย (Cash surrender value) ในปีแรกๆ จะมีมูลค่าต่ำ และค่อยๆ ปรับเพิ่มขึ้น ในปีถัดไป นอกจากนี้พฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตของคนไทยส่วนหนึ่งมีจุดประสงค์เพื่อใช้ในการ ลดหย่อนภาษีเงินได้ ซึ่งการไถ่ถอนกรมธรรม์ก่อนกำหนดอาจทำให้ต้องเสียภาษีย้อนหลังตามหลักเกณฑ์ของ กรมสรรพากร

ทั้งนี้ สำหรับธุรกิจประกันวินาศภัย ภาระผูกพันส่วนใหญ่เป็นภาระผูกพันระยะสั้นและการลงทุนใน ตราสารหนี้ส่วนใหญ่ เป็นตราสารหนี้ระยะสั้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยไม่มีผลต่อการประเมิน ภาระผูกพัน